



Questio

prima

Incipit prima pars secunde edita a fratre Thomae de Aquino. Questio prima.

Questio

**Articulus
primus
de
questionibus**

Quia sic dicitur masculinus dicitur homo factus ad imaginem dei. sicut per imaginem signatur in intellectu et arbitrio liberum et per se potestatem. **D**icitur autem de exemplari. de deo et de his qui processerunt ex divina potestate sicut eius voluntate. restat ut consideremus de eius imagine. de hinc sicut per et ipse et suorum principum qui liberum arbitrium habet et suorum potestate. **U**bi primo considerandum occurrit de ultimo fine humane vite. et tunc de deo hinc per que homo ad hunc finem pervenit ab eo trahere. **E**x fine enim operis accipere rationes eorum que ordinantur in finem. **E**t quod ultimus finis humane vite potest esse beatitudo quod primo considerandum de ultimo fine in divinis. **D**icitur de beatitudine. **C**irca primum queritur octo. **P**rimo utrum hinc sit agere pro fine. **S**ecundo utrum sit proprium rationis nature. **T**ercio utrum actus hinc recipiat sicut ex fine. **Q**uarto utrum sit aliquid ultimum finis humane vite. **Q**uinto utrum unus hominis possit esse plures ultimos fines. **S**exto utrum homo ordinat omnia in ultimum finem. **S**eptimo utrum idem sit ultimus finis omnium hominum. **O**ctavo utrum in illo ultimo fine alie creature conveniant. **D**e primo sic proceditur. videtur quod hoc non conveniat. **N**aturae agere pro fine. **E**t enim naturaliter prior est hinc hinc ratione ultimum ut ipsum non sonat. **G**ratia finis non hinc ratione cause. **S**icut per illud agit homo quod est causa actus cum hoc proprio propter designat beatitudinem cause. **G**ratia homini non convenit agere pro fine. **P**ro illud quod est ultimus finis non est pro fine. **S**icut in quibusdam actibus sit ultimus finis ut patet per philosophum. **S**icut enim non omnia hinc agere pro fine. **S**icut tunc videtur homo agere pro fine quod voluntate. **S**icut hinc multa agit ab aliis voluntate de quibus est quod non est hinc cogitat. **S**icut cum aliquis movet pedem aut manum alius movet vel fricat barbam. **N**on ergo omnia agere pro fine. **S**icut deinde omnia que sunt in aliquo genere derivantur a principio illius generis. **S**icut finis est principium in operabilibus ab ipse ut per philosophum in philosophia. **G**ratia homini dicitur omnia agere pro fine. **R**atio dicitur quod actum qui ab ipse agatur ille sole proprie dicitur humane que sunt proprie hinc motum est hinc. **D**iffert autem hinc ab aliis irrationalibus creaturis in hinc quod est suorum actuum dicitur. **V**n ille sole actus voluntate proprie humane quare hinc est dicitur. **A**utem hinc dicitur suorum actuum per rationem et voluntate. **V**n liberum arbitrium dicitur facultas voluntatis et rationis. **I**lle ergo actus proprie humane dicitur que ex voluntate deliberata procedunt. **S**icut que autem alie actus homini conveniant possunt

quid dicitur hinc actus hinc proprie humane. **C**um non sint hinc motum est hinc. **M**anifestum est autem quod omnes actus que procedunt ab aliquo potentia tantum ab ea hinc rationem sui obiecti. **O**biectum autem voluntatis est finis et bonum. **V**n dicitur quod omnes actus humane sunt propter finem. **A**d primum ergo dicitur quod finis et hinc sit postremus in executione et tunc primum in intentione et generatione. **E**t hinc hinc ratione cause. **A**d hinc dicitur quod si quia actus humane sit ultimus finis est eam esse voluntaria. **A**lias non est humane ut dicitur. **A**cho enim dicitur voluntaria dupliciter. **V**no modo quod impatur a voluntate sic habitare vel loqui. **A**lio modo quod elicitur a voluntate sic ipsum velle. **I**mpossibile autem est quod actus a voluntate elicitus sit ultimus finis. **N**am obiectum voluntatis est finis hinc obiectum visus est color. **V**n sic impossibile est quod primum visibile sit ipsum videtur. **Q**uia omne videtur est aliquid obiectum visibilis. **I**ta est impossibile quod primum appetibile quod est finis sit ipsum velle. **V**n reliquitur quod si quod actus humane sit ultimus finis quod ipsa sit impatura a voluntate. **E**t ita sibi aliquid actio hominis ad minus ipsum velle propter finem est. **Q**uicquid ergo homo faciat verum est dicitur quod hoc agit propter finem in agendo actum qui est ultimus finis. **A**d hinc dicitur quod hinc actus non sunt proprie humane. **Q**uia non procedunt ex deliberatione rationis que est principium principium humane actuum. **E**t ideo hinc quod tunc finem imaginatum non per rationem institutum. **S**ed.

De hinc sic proceditur. videtur quod agere pro fine sit proprium rationis nature. **H**oc enim cuius est agere propter finem non agere propter finem ignotum. **H**ic multa sunt quod non agere nescit finem. **Q**uia vel omnia carere agere. **C**ontra sic creature insensibiles. **V**el non apprehendunt rationem finis sic bruta animalia. **V**idetur ergo proprium esse rationalis nature agere propter finem. **P**ro agere propter finem non est ordinata sua actum ad finem. **S**icut hinc est rationis opus. **G**ratia non dicitur hinc ratione carere. **P**ro bonum et finis est obiectum voluntatis hinc voluntas in ratione est ut in hinc de anima dicitur. **G**ratia agere propter finem non est rationalis creature. **S**icut deinde quod plus probat in hinc philosophia. **Q**uia non solum intellectus hinc natura agit propter finem. **R**atio dicitur quod omnia agentia necesse est agere propter finem. **C**ontra enim ad invicem ordinata sunt hinc sicut hinc hatur necesse est alias sicut hinc. **P**rima autem inter omnes causas est causa finalis. **C**uius ratio est quod materia non desequitur forma nisi hinc quod movetur ab agere. **N**on enim reducit se de potentia in actu. **A**ges autem non movet nisi ex intentione finis. **S**icut enim agere non est de terminatum ad aliquid effectum non magis agere hinc illud ad hinc quod de terminatum effectum producat necesse est quod terminetur ad aliquid certum quod hinc ratione finis. **H**ec autem de terminatio hinc in rationali natura sit per rationem appetitum quod de voluntas. **I**ta in aliis sit per meliam eorum naturalem quod de appetitus naturalis. **T**unc considerandum est quod aliquid sua actus et motu dicitur in finem dupliciter. **V**no modo sic seipsum ad finem movens ut hinc. **A**lio modo sic ab alio motu ad finem. **S**icut facit ad dicit ad terminatum finem ex hinc quod movetur a facit tunc quod sua actum in finem dirigat. **I**lla ergo quod ratione hinc seipsum movet in finem quod hinc dicitur hinc suorum actuum per hinc. **Q**uia quod facultas voluntatis et rationis. **I**lla vero que ratione carere dicitur in finem per naturalem